

” Yritysten rahoitus tilanne pankin näkökulmasta”

Ukipolis Oy:n ja Uudenkaupungin Kauppakamariosaston seminaari ”Yritysten varautuminen oman ja asiakkaan rahoitus tilanteen muutokseen” 17.1.2012
Toimitusjohtaja Juha-Pekka Nieminen
Vakka-Suomen Osuuspankki

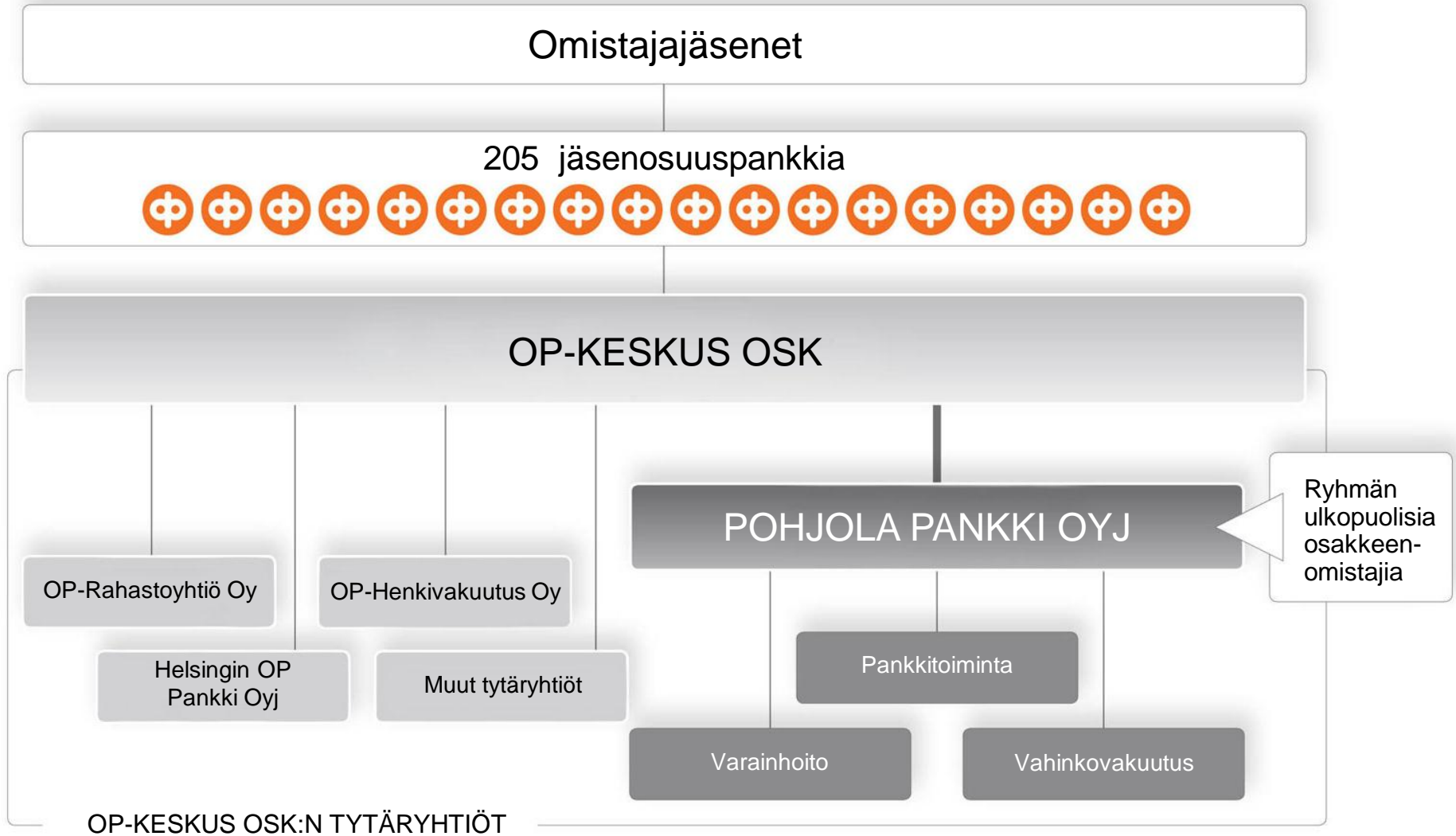

Vakka-Suomen ja Maskun Osuuspankeista Lounaisrannikon Osuuspankki

- Maskun Op sulautuu Vakka-Suomen Osuuspankkiin - tilit yhdistetään 31.3.2012
- Ei vaikutuksia henkilöstön työsuhteisiin, konttoriverkkoon eikä tytäryhtiöihin.
  - 108-vuotias, perustettu 1904
  - tase 453 M euroa, n. 20. suurin osuuspankki (205 pankkia)
  - ydintoimialueena pohjoinen Varsinais-Suomi, jossa 5 konttoria
  - 28.000 asiakasta, 12.500 omistajaa
  - 3 operatiivista tytäryhtiötä: Vakka-Suomen Tilikeskus Oy, OP-Kiinteistökeskus Oy ja Talohuolto Oy
  - Henkilökunta 95 (ml. tytäryhtiöt)
  - Yritysvastuut n. 180 M euroa
  - Alueen markkinajohtaja henkilö- ja yritysasiakassegmenteissä
  - Liikevoitto 3,1 M euroa
  - Vakavaraisuussuhde n. 29 %

OP-Pohjola-ryhmän rakenne

Pankin yritysrahoitus

Pankkitakaukset

Ulkomaankauppa

Yhteisörahoitus

Riskeiltä suojautuminen

Kasvu ja investoinnit

- Lainat
- Leasing
- Autot
- Investointi- eli osamaksurahoitus
- Käyttöomaisuus
- Rahoitusyhteistyö

Käyttöpääoma ja myynti

- Luotollinen yritystili
- Velkakirjalaina
- Kaupan rahoitus
- Myyjäyhteistyö
- Saatavarahoitus

Lähtökohtia perinteiseen yritysrahoitukseen

- Yritys on rahoituskelpoinen, kun sen
  - liiketoiminta on hyvin suunniteltua ja taloudellisesti kannattavaa.
  - kassavirta eli luotonhoitokyky on riittävä.
  - johto on osaavaa = itse yrittäjä ja avainhenkilöt.
  - investoinnit ovat kannattavia ja oikea-aikaisia.
  - vakavaraisuus on turvattu omistajien panoksilla.
- Useimmiten tarvitaan vakuuksia, joilla katetaan tarvittaessa luoton pääoma, korot ja kulut
  - Vakuudet voivat tulla
    - yritykseltä itseltään
    - omistajilta
    - muilta vakuudenantajilta.
  - Vakuudet arvostetaan eri prosenttiosuuksin käyvästä arvosta vakuuden realisointiriskin mukaan

Rahoitusmarkkinahavaintoja

- Suomessa ei ole näkyvissä merkkejä luottolamasta ja alhainen korkotasoa tukee asiakkaiden velanhoitokykyä
- Pankit ovat kasvattaneet talletuskantaansa euroaluetta nopeammin, mutta vauhti on viime kuukausina hieman hidastunut
  - Voimakas riippuvuus markkinarahoituksesta - otto-antolainaussuhde on noin 20 %-yksikköä euroaluetta alhaisempi.
- Yritykset pyrkivät nyt varautumaan rahoituksen kiristymiseen nostamalla luottoja ja luottolimiittejä sekä sopimalla luottolupauksista hyvissä ajoin.
- Kaikki yritykset eivät saa tarvitsemaansa rahoitusta (Suomen Yrittäjät 12/2011)
  - Yritykset ovat nyt paremmassa kunnossa vrt. 2009 ja varautuvat paremmin kriisiin - kannattavuus viime aikoihin asti hyvä ja velkaisuus suhteessa taseeseen on vähentynyt.
- Lainakysynnän odotetaan vähenevän, kun investointeja ja yrityskauppoja lykätään,
  - Kuitenkin esim. kehittyville markkinoille myyvillä yrityksillä liiketoiminnan viire ja investointi-halu on säilynyt hyvänä (FK:n barometri 12/2011)
  - Myös energiasektorin investoinnit ovat edelleen korkealla (EK:n investointitiedustelu 1/2012)

Muutosajureita lähitulevaisuudessa

- Baselin pankkivalvontakomitea julkaisi joulukuussa 2009 ehdotuksen uusien vakavaraisuussäännösten pohjaksi (=Basel III), joka tulee voimaan 31.12.2012
- Markkinoiden luottamuksen palauttamiseksi Euroopan pankkivalvoja (EBA) päätti lokakuussa 2011 kiristää merkittävimpien Euroopan Talousalueen (ETA) pankkien vakavaraisuusvaateita
- Kyseessä on valtiovelkakriisin aiheuttama "poikkeuksellinen ja väliaikainen" toimenpide. Pankkien Core Tier1 –vakavaraisuussuhteen alaraja nostettiin 5 %:sta 9 %:iin, minkä lisäksi vaadittiin kaikkien ETA-valtiovelkasaamisten arvostamista markkina-arvoon syyskuun lopun noteerausten mukaisesti.
- Vakavaraisuusvajeen kattamiseksi annettua määräaikaa aikaistettiin 2012 kesäkuun loppuun, jonka jälkeen pääomittaminen suoritetaan valtioiden tai Euroopan väliaikaisen vakausrahaston toimesta.

Rahoituskäytännön muutoksia

- Pankkien sääntely ja valvonta on kiristynyt jo ennen ensimmäistä finanssikriisiä
  - Suomen valvontaviranomainen (Finanssivalvonta) on erittäin aktiivinen – kotimarkkinoiden koko mahdollista tehokkaan operoinnin
- Luottoluokituksia ja riskiparametreja **on käytettävä:**
  - luotonmyönnössä, limiittien asettamisessa,
  - luottoriskien hallinnassa ja raportoinnissa.
- Luottoluokituksilla ja riskiparametreilla **on oltava vaikutusta:**
  - luottoriskistrategiaan ja luottopolitiikkaan
  - vakavaraisuudenhallintaan (oman pääoman riittävyys)
  - luottojen arvonalentumisten määrittelyyn sekä
  - hinnoitteluun.
- Yritykset luokitellaan sekä kvantitatiivisten (=tilinpäätösanalyysit ja ennusteet) että kvalitatiivisissa tekijöiden mukaan
- Kvalitatiiviseen arviointiin kuuluvat mm.
  - yrityksen johdon taso (alan tuntemus, laatujohto, markkinointi ja myynti, riskijohtaminen ja informaatiopolitiikka)
  - Markkinatilannetta arvioidaan alan kilpailutekijöiden, markkinaosuuden ja sidonnaisuuksien pohjalta

Seurauksia

- Pankkien liikkumavara PK-rahoittajana kaventuu
- Yritysrahoituksen hintahaitari kasvaa edelleen nykyisestä
- Pienten yritysten rahoituksen hinta määräytyy varsin teknisesti (kvantitatiivisesti)
  - Automaattinen tilinpäätösanalyysi (Luottotieto) ja yleinen maksukäyttäytyminen ovat merkittäviä
  - Omassa pankissa ei saa olla maksuviiveitä
- Vasta isompia PK-yrityksiä arvioitaessa ratingissa painaa asiantuntija-valmistelijan arvio yrityksen kvalitatiivisista vahvuuksista
- Parhaiden (=riskittömimpien) asiakkaiden hinnat voivat jopa laskea , huonoimpien nousee varmasti
- Luoton jäljellä oleva laina-aika huomioidaan hinnoittelussa, mitä pitempi laina-aika, sitä suurempi riski
- Riskinjakoon eri rahoittajien kesken palataan aikaisempaa helpommin
- Pääomasijoittajien merkitys vahvistuu – alueellisille toimijoille lisää töitä
- Vakuuksien merkitys korostuu - antamalla lisää vakuuksia asiakas voi saada alemman hinnan
- Kovenanttien eli sopimusvakuuksien käyttö lisääntyy pientenkin PK-yrityksen luototuksessa.

Kovenantti – mikä se on ja miksi?

- Luoton takaisinmaksun varmistamiseen pyrkivä ja edellytykset luoton takaisinmaksulle mahdollistava **luotto-sopimuksen erityinen ehto (sopimus)**
  - luotonottajalle asetetaan luotonantajan riskin ennalta ehkäisemiseksi tarpeelliset taloudelliset ja toiminnalliset menettelyohjeet ja rajat
  - luotonottaja sitoutuu pysymään näiden puitteissa koko luotto-sopimussuhteen ajan
- Rahoittajan tavoitteena on seurata ja hallita riskejä, kuten
  - asiakkaan liiketoiminnan hallitsematon kasvu, ylisuuret investoinnit
  - heikko pääomarakenne
  - estää vääraaikaiset omaisuuden realisoinnit
  - pitää vakuudet yrityksen hallussa
  - yhdenmukaistaa rahoituksen ehtoja eri rahoittajien välillä
  - sitouttaa yritys toimimaan tavoitteiden saavuttamiseksi
  - parantaa asiakasinformaation laatua ja määrää

Yleisimmät kovenanttimallit 1

- Omistuksen pysyvyyden turvaaminen
  - NN:n tai X Oy:n omistusosuus Luotonottajan osakkeista ja osakkeiden tuottamasta äänivallasta ei saa laskea alle x prosentin
    - sitoumuksen antajalla vahingonkorvausvelvollisuus, jos rikkoutumisesta aiheutunut pankille vahinkoa
- Omaisuuden turvaaminen
  - Vakuuden asettamiskielto (Negative Pledge)
    - Luotonottaja sitoutuu siihen, ettei ilman pankin etukäteistä suostumusta perusta omaisuuteensa rasietta velkansa tai muun vastuunsa vakuudeksi.
    - Rasituksella tarkoitetaan panttioikeutta, pidätysoikeutta, takaisinosto-oikeutta, kiinnitystä, rasiitusta tai mitä tahansa vastaavaa oikeutta.
  - Yrityskiinnityskelpoista omaisuutta koskeva vakuudenasettamiskielto
    - Luotonottaja sitoutuu siihen, ettei se ilman pankin etukäteistä suostumusta panttaa, siirrä, myy tai luovuta sillä nyt olevia tai vastaisuudessa syntyviä myyntisaatavia tai niihin liittyviä oikeuksia.

Yleisimmät kovenanttimallit 2

- Omavaraisuusaste - varmistetaan vakavaraisuus, säädellään voitonjakoa
  - Luotonottaja sitoutuu siihen, että omavaraisuusaste (oma pääoma/tase x 100) tilinpäätöshetken mukaan laskettuna on aina vähintään X %.
  - Voitonjaon rajoittaminen: Osingonjako- ja omien osakkeiden hankintakielto
    - Rajoitetaan tai estetään osingonjako tai omien osakkeiden lunastaminen velkasuhteen voimassa ollessa
    - Luotonottaja sitoutuu siihen, ettei se jaa osinkoa tai muuta siihen verrattavaa suoritusta, eikä lunasta tai osta omia osakkeitaan ilman pankin etukäteen antamaa suostumusta.

Yleisimmät kovenanttimallit 3

- Velkaantumisen rajoittaminen
  - Käyttökatteen suhde nettorahoituskuluihin (*Interest Coverage Ratio*) eli käyttökatteen riittävyys rahoituskuluihin
    - Luotonottaja sitoutuu siihen, että käyttökatteen suhde nettorahoituskuluihin on aina vähintään X.
  - Nettovelkaantumisaste (*gearing*) eli velkojen määrä suhteutettuna omaan pääomaan
    - Korottomia velkoja ei huomioida, likvidit varat vähennetty
    - Luotonottaja sitoutuu siihen, että nettovelkojen suhde käyttökatteeseen ei ylitä lukuarvoa X.
  - Bruttovelkojen suhde käyttökatteeseen (*Total Debt to EBITA*)
    - Mittaa vieraan pääoman takaisinmaksukykyä
    - Luotonottaja sitoutuu siihen, että luotonottajan bruttovelkojen suhde käyttökatteeseen ei ylitä lukuarvoa X.

Mitä tapahtuu kovenantin rikkoutuessa

1. Hyväksyminen eli ns. ”waiver”

- pankki tietoinen rikkoutumisesta, mutta ei ryhdy toistaiseksi irtisanomis- tai muihin toimenpiteisiin
- määräaikainen tai toistaiseksi
- aina kirjallinen

2. Mahdollista myös

- ehtojen muutos; esim. hinnoittelu ja/tai uusia kovenantteja
- edellytetään lisää omaa pääomaa esim. omistajilta
- edellytetään lisävakuuksia
- tihennetään raportointivelvollisuutta

3. Irtisanominen

- erittäin harvinainen
- kun ”tiedetään” että yritys ei pysty suoriutumaan velvoitteista
- muut rahoittajat ovat irtisanoneet vastuunsa

KIITOS !

